

Espiye İlçesindeki Bireylerin Ekoturizm Algılarının Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

An Investigation into the Effect of Individuals Perceptions of Ecotourism on Quality of Life in the Espiye District

ÖZ

Ekoturizm, doğal ve kültürel değerlerin korunmasını sağlayan, turizm türlerinden biridir. Koruma süreçlerinin yanı sıra yerel ekonomilerin yönetilmesi ve yönetilen çevre bilincinin kazandırılması gibi hedeflerle öne çıkan ekoturizm, günümüzde giderek daha fazla ilgi görmektedir. Geleneksel turizm faaliyetlerinden farklı olarak ekoturizm, sürdürülebilirlik planlarını ön planda tutarak, öncelikle yerel ekonomiyi destekleyerek halkın gelir kaynaklarını çeşitlendirir. Ekoturizm faaliyetleri sayesinde yerel halk, konaklama, yiyecek-içecek hizmetleri ve el sanatları gibi çeşitli alanlarda çalışma imkanı bulur. Bu durum, özellikle kırsal gelişmeye yönelik katkı sunabilmektedir. Espiye ilçesi, taşıdığı doğal kaynaklar bakımından ekoturizm öğeleri ile insanların turizm tercihlerine ve yaşam kalitelerine yön verebilmektedir. Bu kapsamda araştırmada Espiye ilçesindeki doğal ve beşeri coğrafi faktörlerin etkisi ile gelişen ekoturizm değerlerinin yaşam memnuniyetleri ilişkisi içinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmada Espiye ilçesinde örneklem olarak seçilen 398 kişiye ekoturizm ve yaşam memnuniyeti anketleri uygulanmıştır. 398 kişinin ölçekte vermiş olduğu cevaplar SPSS programında (Pearson korelasyon testi, bağımsız gruplar t testi, Tek yönlü ANOVA testleri) analiz edilmiştir. Böylece yerel halkın ekoturizme karşı algılarının yaşam memnuniyetine etkisinin ne yönde olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, Espiye ilçesinin ekoturizm faaliyetlerine uygunluğunun yerel halk tarafından yüksek değerlendirildiği ve bu alandaki ekoturizm uygulamalarının yaşam memnuniyetini önemli ölçüde artırabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Yaşam Kalitesi, Espiye

ABSTRACT

Ecotourism is a type of tourism that protects natural and cultural values. Ecotourism, which stands out with goals such as managing local economies and raising environmental awareness in addition to conservation processes, is attracting more and more attention today. Unlike traditional tourism activities, ecotourism prioritizes sustainability plans and diversifies people's income sources by primarily supporting the local economy. Through ecotourism activities, local people can work in various fields such as accommodation, food and beverage services, and handicrafts. This situation can significantly contribute to rural development. Espiye district can direct people's tourism preferences and quality of life with ecotourism elements regarding its natural resources. In this context, this study aims to evaluate the ecotourism values that develop with the effect of natural and human geographical factors in the Espiye district within the relationship of life satisfaction. This study applied ecotourism and life satisfaction questionnaires to 398 people selected as a sample in the Espiye district. The answers from 398 people on the scale were analyzed in the SPSS program (Pearson correlation test, independent groups t-test, and One-way ANOVA tests). Thus, findings were obtained on the effect of local people's perceptions of ecotourism on life satisfaction. According to the analysis results, it was determined that the local people highly evaluate the suitability of the Espiye district for ecotourism activities, and ecotourism practices in this area can significantly increase life satisfaction.

Keywords: Ecotourism, Quality of Life, Espiye

Onur CEBECİ¹

Milli Eğitim Bakanlığı, Giresun, Türkiye

Yusuf KIZILKAN²

Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Coğrafya Bölümü, Erzurum, Türkiye

Bu makale, Espiye İlçesindeki Bireylerin Ekoturizm Algılarının Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Geliş Tarihi/Received 08.11.2024
Revizyon Talebi/ Revision Request 05.12.2024
Son Revizyon/Last Revision 09.12.2024
Kabul Tarihi/Accepted 10.12.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 15.12.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding author:
Onur Cebeci

E-mail: cebeci2855@hotmail.com

Atrif: Cebeci, O., Kızıllkan, Y. (2024). Espiye İlçesi'nde Ekoturizmin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri: Yerel Algılar ve Sosyal-Ekonomik-Kültürel Yansımalar. *Dünya Coğrafyası ve Kalkınma Perspektifi Dergisi*, (6), 51-63.

Cite this article: Cebeci, O., Kızıllkan, Y. (2024). The Effects of Ecotourism on Quality of Life in Espiye District: Local Perceptions and Social-Economic-Cultural Reflections. *Journal of World Geography and Development Perspectives*, (6), 51-63.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Son yıllarda dünyada turizm anlayışı önemli değişikliklere uğramıştır. Deniz ve deniz ile ilgili faaliyetlere odaklanan kitle turizmi, turizm bölgelerinin kullanım kapasitesinin ötesinde kullanılmasına, doğal güzelliklerin ve ormanların tahrip edilmesine, aşırı ve kaçak yapılaşmaya yol açmıştır. Dolayısıyla kitle turizmi alternatif arayışlara yönelmeye başlamıştır (Küçükaslan, 2007, s. 79)

Ekoturizm anlayışı, insanların boş zamanlarında koşuşturmacadan uzak durup, sakin ve yemyeşil bir doğal ortamda dinlenmelerine ve eğlencenin tadını çıkarmalarına rehberlik etmektedir (Şanlı & Koday, 2024, s. 24). Bu çeşitlilik şehirlerden kırsala, denizden yaylalara ve oradan karla kaplı dağlara, arkeolojik alanlardan köylere, göllerden nehirlerle, kaplıcalardan, mağaralara, ormanlara, çöllere, kutsal yerlere ve adalara kadar uzanmaktadır. Buradaki doğal ve kültürel kaynaklar benzersiz ve özgün olduğu sürece insanların ilgisini çekecektir. Turizm türlerini bu kadar çeşitli kılan şey, yerlerin ve kültürlerin çeşitliliğidir (Soykan, 1999, s. 67).

Ekoturizm'e olan talep artışı, ekoturizm yatırımlarını da artırmaktadır. Ziyaretçi ve turistlerin doğayla etkileşim düzeyi ve etkileşim sonrası gerçekleşecek öğrenme fırsatları, ekoturizmin başarısında kritik bir rol oynar (Higham & Carr, 2002). Bu yönde meydana gelecek gelişmeler için çevreye duyarlı turizm anlayışı doğrultusundaki planlamaların önemi artmaktadır. Turizm sezonunun tüm yıla yayılması, doğal ve kültürel çekiciliklerin korunması, alternatif turizm mekânlarının oluşturulması gerekmektedir. Bunun yanı sıra yerel halkın turizm planlamalarına katılması, turistlerde ve yerel halkta doğal-kültürel değerleri tanıma, görme ve koruma şeklindeki turizm bilincinin daha fazla gelişmesi ekoturizm çalışmalarını hızlandırmaktadır. Bu sebeple ekoturizm, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Türkiye'de en fazla önem verdiği alternatif turizm türlerinden biri olmuştur (Kervankıran & Temurçin, 2013).

Bununla birlikte son yıllarda özellikle doğal kaynaklar insanlar tarafından daha çok tercih edilen çekicilikler olarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu duruma bağlı olarak doğal alanların turizme açılması ve sürdürülebilir kullanımı son yıllarda dikkat çekici şekilde artmaktadır. Dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi Türkiye'de de farklı özellikleri ile dikkat çeken bölgeler çeşitli statülerde koruma altına alınarak bir bölümü turizme açılmıştır. Ancak bu süreçte zaman zaman sürdürülebilir kullanım göz ardı edilmiş ve yönetim planları yapılmadan turizme açılan alanlarda bozulmalar ortaya çıkmıştır (Birinci, 2018, s. 81-85). Bu kapsamda alternatif turizm türleri arasında yer almış olan ekoturizm süreçleri hem doğanın korunması (Fennell, 2008) sosyal ve ekonomik değişkenlerle yeniden kurgulanarak yaşam kalitesi ile ilişkilendirilmektedir. Coğrafi açıdan

bireylerin yaşadığı ortam ve mekana bağlı gelişen ve değişebilen sosyo-ekonomik durumlar gibi birçok değişkenin turizm (Emekli, 2001; Sertkaya Doğan, 2011) ve yaşam memnuniyetine etkisi olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Coğrafyayı anlamak ve coğrafi ortama ayak uydurmak, coğrafi mekanlarda etkileşim ve değişimler yapmak insanların yaşam kalitelerini değiştirmiştir (Kaymaz, Kızılkın & Birinci, 2022, s. 33).

Günümüz toplumların ulaşmaya çalıştığı evrensel nitelikte bir değer olan yaşam kalitesi, hayatın tüm içeriğini kapsamakta ve hayatın her parçasından etkilenmektedir (Aydiner Boylu & Paçacıoğlu, 2016, s. 144). Yaşam kalitesi, Dünya Sağlık Örgütü yaşam kalitesini "*bireylerin toplumsal ve bireysel yaşamları içerisinde hedefleri, beklentileri, standartları ve endişeleriyle ilgili olarak yaşamdaki konularına yönelik algıları*" şeklinde tanımlanmıştır Yaşam kalitesi, bireylerin hayatlarını nasıl gördükleri veya hissedilen yaşam biçimidir (Andereck vd. 2007, s. 484). Bu nedenle yaşam kalitesi algısı benzer şartlarda farklı bireyler tarafından farklı algılanabilir subjektifliğe sahiptir (Avcı, 2018, s. 165). Yaşam kalitesi kavramsal açıdan öznelliğe sahip olduğu için literatürde pek çok tanımı bulunmaktadır. Yaşam kalitesi, bireylerin ve toplumların refah düzeyi olarak tanımlanabilir. Kişilik, sosyo-ekonomik durum ve coğrafi konum gibi sayısız bireysel özelliğin, bireylerin refahı algılamaya biçiminde önemli bir rolü olduğu kabul edilmektedir (Vogt vd. 2016, s. 37).

Yaşamın kalitesi boyutları üzerinde tam bir fikir birliği mevcut değildir. Uluslararası perspektifte sosyo-kültürel ve psikolojik unsurların bu kavramla ilişkileri, yaşam kalitesi boyutlarına yönelik farklı yaklaşımların ortaya çıkması neden olmaktadır. Yaşam bileşenlerinin özellikleri ve ölçümlerinde hem objektif (nesnel) hem de subjektif (öznel) boyutları dikkate alınır. Subjektif boyutlar arasında gerçekleştirilecek güvenlik hissi, mutluluk düzeyi, aile ilişkileri, sosyal dayanışma, kişisel ilgi alanları ve deneyimleri olarak değerlendirilmektedir (Petrosillo vd. 2013, s. 614). Yaşamın kalitesinin objektif birimlerini; yaşam süresi, sağlık durumu, suç oranı, kişi başı milli gelir, yoksulluk oranı ve eğitim düzeyi gibi ölçülebilir göstergeler olarak belirtilmektedir (Uysal vd., 2016).

Turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve devletler tarafından desteklenmesindeki hedeflerden biri de turizm yörelerindeki halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesidir (Liang & Hui 2016). Ancak turizm'in yaşam kalitesini yükseltmesi sadece turizm alanı ve yakın çevresinde her zaman olumlu bir gelişim sürecine imkan vermeyebilir. Yöre halkının sosyo-kültürel yapısı aynı zamanda turizm-yaşam kalitesi ilişkisi içinde negatif bir etkiye barındırmaktadır. Bu süreçlerin geliştirilmesinde kültürel değerlerin özellikle korunması gerekmektedir (Buckley, 2009). Turizm yaklaşımlarında kaynakların yöre halkının lehine

80'dir. Ekoturizm'in ekonomik gelişmeye katkısı bölgede yaşayan insanların ekoturizm faaliyetlerinin ekonomik anlamda gelişmeye katkı sağladığına katıldığına işaret etmektedir. Ekoturizm'in sosyo kültürel gelişmeye katkısı alt boyutu "Ekoturizm stresten uzaklaşmayı sağlar" ve "Ekoturizm insanları birbirine yakınlaştırır." gibi maddelerden oluşur ve bu alt boyuttan alınan yüksek puan

Tablo 1

Ekoturizm Ölçeği Alt Boyutları

1	Ekoturizmin gelişmesi yörenizin ekonomik durumunu iyileştirmiştir.		
2	Ekoturizm yerel halk için iş fırsatları doğurmuştur		
3	Ekoturizm sayesinde yerel halkın alım gücü artar.		
4	Ekoturizm halkın yaşam kalitesini yükseltir.	Ekonomik Alt Boyut	
5	Ekoturizm bölgenin tanıtımına katkı sağlar.		
6	Ekoturizm bölgede diğer ticari ve sanayi faaliyetlerinin gelişmesini sağlar		
7	Ekoturizm ilimizin dışa açılmasını sağlar.		
8	Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir.		
9	Ekoturizm insanları birbirine yakınlaştırır		Sosyo-Kültürel Alt Boyut
10	Ekoturizm halkın sahip olduğu ulusal ve kültürel değerlerle övünç duymasına neden olur.		
11	Ekoturizm stresten uzaklaşmayı sağlar		
12	Ekoturizm tarihi ve kültürel dokunun korunmasına yardımcı olur		
13	Ekoturizm kırsal bölgelerin kentleşme olgusunu hızlandırır.		
14	Ekoturizm halkın çevreyi daha da temiz tutmasını sağlar.	Çevresel Alt Boyut	
15	Ekoturizm doğanın korunmasına destek olur.		
16	Ekoturizm doğa ile baş başa bir tatil sunar.		

Araştırmada kullanılan diğer bir ölçek ise Avcı (2018), Kim, Uysal ve Sirgy (2013) tarafından uyarlanan ve on iki maddeden oluşan beşli likert tipi "Yaşam Kalitesi Ölçeği" dir.

Tablo 2

Yaşam Kalitesi Ölçeği Alt Boyutları

1	Esiye'de yaşayan insanlardan		
2	Esiye'de katıldığım faaliyetlerden		
3	Sahip olduğum boş zamanımdan	Toplumsal Yaşam	
4	Boş zaman faaliyetlerimden		
5	Kültürel yaşamımdan		
6	İşimden ve gelirimden		Ekonomik Durum
7	Harcamalarımı karşılamaktan		
8	Yaşamımın bütününden		
9	Yaşamımı sürdürme şeklimden		
10	Diğer insanlarda birlikte geçirdiğim vakitlerden	Sağlık- Güvenlik	
11	Sağlık durumumdan		
12	Sosyal güvencemden		

Araştırmada verilerin analizi için SPSS 27.0 programından faydalanılmış ve %95 güven düzeyi ile analiz gerçekleştirilmiştir. verilerin temel özelliklerini açıklamak için tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Kullanılan yöntemler şunlardır:

Frekans (n) ve yüzde (%), Ortalama (Ort), Standart sapma (ss), Minimum ve maksimum değerler verilerin dağılımını ve merkezi eğilim ölçülerini anlamak için kullanılmıştır. Bununla birlikte araştırmada Pearson korelasyon testi değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü ölçmek amacıyla uygulanmıştır. Değişkenler

bölge halkının ekoturizm'in sosyo kültürel ilişkilere katkısı olduğu yönünde algısı olduğuna vurgu yapmaktadır. Ekoturizmin çevreye katkısı alt boyutundan alınacak yüksek puan yöre halkının "ekoturizmin doğayı koruyan ve çevreye saygılı bir turizm türü" olduğunu düşündüğü anlamına gelmektedir (Kavak, 2015, s. 65).

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, puan en yüksek puan ise 60'tır. Ölçekten alınan puan arttıkça algılanan yaşam kalitesi de artmaktadır (Avcı, 2018, s. 169).

arasındaki pozitif ve negatif ilişki bu yaklaşım ile belirlenmiştir. İki gruplar arasındaki ortalamaların istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunun tespiti için bağımsız gruplar t testi, üç ve daha fazla grup arasında ortalamaların anlamı olup olmadığı ise Tek yönlü ANOVA testleri ile ölçülmüştür.

Esiye İlçesi'nde ekoturizmin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri incelenirken araştırma alanının fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri dikkate alınmıştır. Ayrıca ekoturizmi ilgilendiren çevre, ekoloji ve sürdürülebilir nitelikler, çevre ve insan etkileşimi kapsamında yerel halkın sosyo-

ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri dikkate alınarak coğrafi ilkeler ile ilişkilendirilerek araştırılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Espiye İlçesinin Ekoturizm Varlıkları

Espiye ilçesinin fiziki coğrafyası ekoturizm çeşitliliği açısından olanaklar barındırmaktadır. Doğa ile iç içe yaşam becerileri kazanarak ve yeni deneyimler edinmek dağ ve doğa yürüyüşleri ile sağlanabilmektedir. Giresun ili Doğa Turizm Master Planında belirtilen; Espiye Akkaya, Yağlıdere-Ericek-Akpınar parkurları ilçede bulunan yürüyüş sahalarıdır. Ayrıca, Espiye ilçesinde doğa yürüyüşleri (trekking) açısından önemli potansiyele sahip kaynaklar bulunmaktadır. Yedi Değirmenler Tabiat Parkı (Fotoğraf 1), Karadoğa Yaylası, Karaovacık Yaylası, Ağaçbaşı Yaylası bu kaynaklar arasında yer almakta ve turistler tarafından yoğun ilgi görmektedir.

Fotoğraf 1. Yedi Değirmenler Tabiat Parkından Görünüm

Espiye ilçe merkezine 7 km uzaklıkta bulunan Kent Ormanı hem manzarası hem de doğası ile ziyaretçiler için önemli bir rekreasyon alanıdır. Arazi çalışmaları sırasında gerçekleştirilen mülakatlarda Espiye kent ormanına rekreasyon faaliyetlerini arttırıcı yatırımların planlandığı aktarılmıştır (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Espiye Kent Ormanından Görünüm

İlçenin güneyinde bulunan yüksek dağlık alanlarda dağcılık için tanıtılıp ekoturizme kazandırılacak sahalardır. Espiye ilçesinde Akıl Baba Dağı 2528 m (Fotoğraf 3), Çakıl Dağı 2476 m ve Olucak Tepesi 1500 m olup en önemli yükseltilerdir. Bu alanlar dağcılık faaliyetlerinin yapılabilmesi için yüksek potansiyele sahiptir.

Fotoğraf 3. Akılbaba Dağından (2528m) Görünüm

Geçmişten yoğun olarak hayvancılık ve tarım faaliyetleri için kullanılan yayla yerleşmeleri günümüzde turizm ve dinlenme faaliyetleri kapsamında çekim merkezi haline gelmiştir (Zaman vd., 2007). Yayla alanı doğal ve kültürel peyzajlarıyla turistlerin ilgisini çekmektedir. Alternatif turizm türü olarak günümüzde giderek daha fazla ilgi gören yayla turizmi, doğal ortamda tatil yapmak isteyen, huzur ve sükunete özlem duyan insanların ilgi odağı haline gelmiştir (Fotoğraf 4). Yayla, eşsiz doğal, tarihi ve kültürel peyzajlarıyla insanlara günlük yaşamlarında da farklı

deneyimler yaşatabilmektedir. Bu durum klasik turistik faaliyetlerden sıkılan ve doğayla baş başa kalıp yayla kültürünün kendine has özelliklerini görmek isteyen turistlerin yaylaya gelme eğilimini arttırmaktadır. Bu sayede yayla alanları turizme açılabilir, yayla turistik yerleri turistlere gösterilebilir ve yayla turizmi faaliyetleri canlandırılabilir (Sezer & Kılıç, 2015; Doğanay & Coşkun, 2013).

Fotoğraf 4. *Espiye Karaovacık Yaylasından Görünüm (Espiye Belediyesi arşivi)*

İlçede tarihi ve kültürel turizm açısından en önemli tarihi yapı Cenevizliler tarafından Zefre limanını korumak amacıyla inşa edilen Andoz Kalesi'dir (Fotoğraf 5). Kale, Giresun-Trabzon sahil yolu üzerinde Espiye girişinde yer almakta olup, yürüyerek ulaşılmaktadır. Kale, Zefre Limanı ve denizin muhteşem manzaralarını sunmaktadır.

Fotoğraf 5. *Espiye Andoz Kalesinden Görünüm*

Bir diğer önemli tarihi yapı ise Gürburnu Köyü Camii'dir (Fotoğraf 6). 1951 yılında Kagir sistemle inşa edilmiştir. Bunların dışında Merkez Camii, Şahinyuva Köyü'ndeki Lahonos Kilisesi, Ağanın Köprüsü (Fotoğraf 7), Harova Köprüsü, Sınır Köprüsü ve Ericek Köprüsü (Fotoğraf 8) gibi kemer köprüler de bölgedeki ünlü tarihi yapılardandır (Giresun Doğa Master Planı, 2013-2023).

Fotoğraf 6. *Gürburnu Köyü Camisinden Görünüm*

Fotoğraf 7. *Espiye Ağanın Köprüsü (Kaynak: <https://giresun.ktb.gov.tr/>)*

Fotoğraf 8. *Ericek Köyü Kemer Köprüsü (Kaynak: İhsan Kurt)*

Eko turistler doğal güzellikleri gözlemleme ve farklı kültürleri tanıma fırsatı sayesinde yeni tatlar keşfedebilirler (Badoğlu, 2019, s. 52). Bu bağlamda Espiye Pidesi ilçe için önemli bir ekonomik değerdir. İlçenin tanıtımı anlamında marka değer taşımaktadır. İlçede özellikle Karadeniz Sahil Yolu boyunca yer alan pideciler ilçenin tanıtımı içinde önemli rol üstlenmektedir (Fotoğraf 9). İlçe için pideyi daha çok insana tanıtmak, marka değer oluşturmak ve bu yöresel lezzete dikkat çekmek amacıyla her yıl Ağustos ayının ilk haftası Espiye Pide ve Kültür Sanat Festivali düzenlenmektedir.

Fotoğraf 9. İlçede Sahil Yolu Kenarında Bulunan Pideciler

Yörenin coğrafyasının sunmuş olduğu doğal, kültürel zenginlikler resmi ve yerel inisiyatifler tarafından tanıtılarak ve ekoturizme kazandırılarak ilçenin ve halkın kalkınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yöre insanının ekoturizm konusunda bilinçli hale gelmesiyle ilçenin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli canlandırılabilir. Bu bağlamda yapılan anket çalışması ile ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur.

Espiye İlçesinde Anket Uygulanan Katılımcıların Demografik Analizleri

Yaşam kalitesi, bireylerin refah, sosyal ve sağlık koşulları ile ilgili beklenti ve hedeflerine yönelik algıları olarak tanımlanabilir (Kaymaz, Kızıllıkan ve Birinci, 2022, s. 33). Ayrıca yaşam kalitesini kişilerin ve toplumların huzur seviyesi olarak ifade edebiliriz. Bireylerin yaşam kalitesi algılarında, gelir durumu, sosyal statüsü, coğrafi konum, karakter gibi birçok unsurun etkisinden söz edilebilir (Vogt vd. 2016, s. 37 aktr. Avcı, 2018, s. 166). Araştırmada Espiye ilçesinde yaşayan bireylerden 18 yaş üstünde 398 kişiye 16 maddelik Ekoturizm Ölçeği ve 12 maddelik Yaşam Kalitesi ölçeği uygulanmıştır. Bunun sonucunda bireylerin ekoturizm algılarının yaşam kalitelerine etkisi incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada yer alan katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımda, en yüksek oran %29,9 ile 40-59 yaş grubunda, en düşük oran ise %7,0 ile 60 yaş ve üzeri grubundadır. Katılımcıların %51,8'i kadın, %48,2'si erkektir. Medeni durumlarına incelendiğinde, %61,1'i evli, %38,9'u bekar. Yaşam alanı dağılımında, %61,6'sı kentte, %38,4'ü kırdadır. Eğitim durumlarına göre, %32,7'si üniversite mezunu, %27,9'u lise mezunu, %21,4'ü ilkököl, %15,1'i ortaokul mezunu ve %3,0'ı yüksek lisans/doktora yapmıştır. Çalışma hayatında ise %55,5'i kamu, %26,4'ü özel sektörde, %10,6'sı çiftçi, %7,5'i serbest meslek sahibidir. Aylık gelir

dağılımında, %44,7'si 20 bin TL ve üstü, %36,7'si 5000 TL'nin altında, %18,6'sı 5000-7500 TL arasında gelir elde etmektedir. 7500-10 bin TL ve 15 bin-20 bin TL gelir aralığında herhangi bir katılımcı bulunmamaktadır (Tablo 4)

Tablo 4

Demografik özelliklerin dağılımı

	n	%	
Yaş	18-25 yaş	101	25,4
	26-30 yaş	60	15,1
	30-39 yaş	90	22,6
	40-59 yaş	119	29,9
	60 yaş ve üzeri	28	7,0
Cinsiyet	Erkek	192	48,2
	Kadın	206	51,8
Medeni durum	Evli	243	61,1
	Bekar	155	38,9
Yaşam alanı	Kır	153	38,4
	Kent	245	61,6
Eğitim durumu	Üniversite mezunu	130	32,7
	Yüksek lisans doktora	12	3,0
	Lise	111	27,9
	İlkokul	85	21,4
	Ortaokul	60	15,1
Çalışma durumu	Kamu	221	55,5
	Özel	105	26,4
	Çiftçi	42	10,6
	Serbest meslek	30	7,5
Aylık gelir	20 bin ve üstü	178	44,7
	5000 den az	146	36,7
	5000 ve 7500 arası	74	18,6
	15000 ve 20 bin arası	0	0,0
	7500 ve 10 bin arası	0	0,0

Espiye İlçesinde Bireylerin Ekoturizme Bakış Açısına Yönelik Bulgular

Ekoturizm, yeşil turizm türlerinden biri olmakla beraber 1990'lı yıllardan itibaren doğal çevre üzerinde yapılan faaliyetlerin yanı sıra doğal çevreyi korumak, eğitim ve yerel halkın dâhil olması gibi özelliklerle ön plana çıkmıştır (Kaymaz, 2018). Ancak ekoturizm zamanla sadece doğayı koruma ve kullanma bilinciyle değil sorumluluk içgüdüleriyle hareket etme, kitle turizminden uzak, doğal kaynaklar ve kırsal alan insanının sosyo-kültürel ve ekonomik çevre özelliklerini yerinde görme nedeniyle önem kazanmıştır (Yiğit & Akçay, 2022).

TIES (Uluslararası Ekoturizm Derneği) 2015 yılında ekoturizmi şu şekilde tanımlamıştır: "Ekoturizm, doğal alanlara çevre koruma ve yerel halkın refahına katkı sağlama amacıyla yapılan sorumlu bir seyahat olup;

yorumlama ve eğitim içermektedir” (Güneş, 2016, s. 42).

Türkiye, doğa turizmi açısından büyük potansiyele sahip olmakla beraber, doğal çevrenin özelliklerine ve bu özelliklerin barındırdığı çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Bu özellikler arasında ülkemizin çok zengin ve renkli kültürü, tarihi, yerel mimarisi, geleneksel yaşam tarzı vb. yer almaktadır. Bahsi geçen çeşitliliğe sosyal doku zenginlikleri de eklendiğinde önümüze küresel ölçekte cezbedici bir “ekoturizm potansiyeli” çıkmaktadır (Akesen, 200). Bu bağlamda araştırma sahası olan Espiye ilçesi de Karadeniz

Bölgesinde barındırdığı doğal ve kültürel kaynaklar bakımından taşıdığı ekoturizm potansiyeli yöre halkının da yaşam kalitesinin sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda yükselmesine katkısı olabilecektir.

Espiye ilçesinde bireylerin ekoturizmin yaşam kalitelerine etkisinin sosyo demografik, kültürel ve ekonomik etkilerinin belirlenmesi amacıyla 18 yaş üstü kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan 398 kişiye ekoturizm ölçeği ve yaşam kalitesi ölçekleri uygulanmış elde edilen bulgular ışığında değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo 5

Ekoturizm Ölçeği, Yaşam Kalitesi Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ölçek	n	Minimum	Maximum	Ort.	ss
Ekonomik	398	15,00	33,00	25,23	3,05
Sosyo-Kültürel	398	7,00	20,00	14,87	2,17
Çevre	398	10,00	23,00	18,10	2,58
Ekoturizm Ölçeği	398	37,00	70,00	58,20	4,39
Toplumsal yaşam	398	12,00	25,00	18,33	2,33
Sağlık Güvenlik	398	9,00	25,00	18,67	2,44
Ekonomik Durum	398	2,00	9,00	5,42	2,57
Yaşam Kalitesi Ölçeği	398	31,00	55,00	42,42	4,59

Ekonomik boyutta, minimum 15, maksimum 33 puan alınmış olup, ortalama puan 25,23 ve standart sapma 3,05 olarak belirlenmiştir. Sosyo-kültürel boyutta, minimum 7, maksimum 20 puan alınmış, ortalama puan 14,87 ve standart sapma 2,17 olarak tespit edilmiştir. Çevre boyutunda, minimum 10, maksimum 23 puan alınmış olup, ortalama puan 18,10 ve standart sapma 2,58 olarak belirlenmiştir. Ekoturizm Ölçeği toplam puanları incelendiğinde, minimum 37, maksimum 70 puan alınmış, ortalama puan 58,20 ve standart sapma 4,39 olarak bulunmuştur. Bu bulgu; ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 80 olduğu göz önüne alındığında araştırmaya katılım gösteren bireylerin ekoturizm algılarının orta düzeyin üstünde olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

Toplumsal yaşam boyutunda, minimum 12, maksimum 25 puan alınmış olup, ortalama puan 18,33 ve standart sapma 2,33 olarak tespit edilmiştir. Sağlık ve güvenlik boyutunda, minimum 9, maksimum 25 puan alınmış, ortalama puan 18,67 ve standart sapma 2,44 olarak belirlenmiştir. Ekonomik durum boyutunda, minimum 2, maksimum 9 puan alınmış olup, ortalama puan 5,42 ve standart sapma 2,57 olarak tespit edilmiştir. Son olarak, Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam puanları incelendiğinde, minimum 31, maksimum 55 puan alınmış, ortalama puan 42,42 ve standart sapma 4,59 olarak bulunmuştur. Bu bulgu; ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 60 olduğu göz önüne alındığında araştırmaya katılım gösteren bireylerin yaşam kalitelerinin orta düzeyin üstünde olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

Tablo 6

Ekoturizm Ölçeği, Yaşam Kalitesi Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının İlişkisi

Ölçek		Ekonomik	Sosyo-Kültürel	Çevre	Ekoturizm Ölçeği	Toplumsal yaşam	Sağlık ve Güvenlik	Ekonomik Durum	Yaşam Kalitesi Ölçeği
Ekonomik	<i>r</i>	1							
	<i>p</i>								
Sosyo-Kültürel	<i>r</i>	-0,018	1						
	<i>p</i>	,719							
Çevre	<i>r</i>	0,048	-,166**	1					
	<i>p</i>	,342	,001						
Ekoturizm Ölçeği	<i>r</i>	,713**	,384**	,538**	1				
	<i>p</i>	,000	,000	,000					
Toplumsal yaşam	<i>r</i>	-0,071	-0,043	,183**	0,036	1			
	<i>p</i>	,156	,388	,000	,468				
Sağlık Güvenlik	<i>r</i>	0,017	-,143**	,200**	0,058	,102*	1		
	<i>p</i>	,742	,004	,000	,250	,042			
Ekonomik Durum	<i>r</i>	-0,003	,110*	,149**	,140**	,159**	-0,001	1	
	<i>p</i>	,946	,028	,003	,005	,002	,988		
Yaşam Kalitesi Ölçeği	<i>r</i>	-0,029	-0,036	,283**	,127*	,651**	,583**	,641**	1
	<i>p</i>	,560	,469	,000	,011	,000	,000	,000	

Ekoturizm Ölçeği ile Ekonomik değişken arasında güçlü ve pozitif bir ilişki ($r=0,713$, $p<,001$ $r=0,713$, $p<,001$) gözlemlenmiştir. Sosyo-kültürel değişkenin çevreyle negatif bir ilişki gösterdiği ($r=-0,166$, $p<,01$ $r=-0,166$, $p<,01$) belirlenmiştir. Çevre değişkeni, Ekoturizm Ölçeği ($r=0,538$, $p<,001$ $r=0,538$, $p<,001$) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği ($r=0,283$, $p<,001$ $r=0,283$, $p<,001$) ile pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Toplumsal Yaşam, Çevre ($r=,183$, $p<,001$ $r=0,183$, $p<,001$) ve Sağlık ve Güvenlik ($r=,102$, $p<,05$ $r=0,102$, $p<,05$) değişkenleriyle anlamlı bir ilişki göstermektedir. Ekonomik Durum, Ekoturizm Ölçeği ($r=0,140$, $p<,01$ $r=0,140$, $p<,01$), Toplumsal Yaşam ($r=0,159$, $p<,01$, $r=0,159$, $p<,01$) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği ($r=0,641$, $p<,001$ $r=0,641$, $p<,001$) ile anlamlı pozitif ilişkilere sahiptir. Yaşam Kalitesi Ölçeği ayrıca Sağlık ve Güvenlik ($r=0,583$, $p<,001$ $r=0,583$,

$p<,001$) ile güçlü bir ilişki göstermektedir. Bu bulgular, ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel faktörlerin yaşam kalitesi ve ekoturizmle önemli ilişkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 6).

Analiz sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenine göre farklılıkların hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p<,05$). Kadın ve erkek katılımcılar arasında Ekonomik, Sosyo-Kültürel, Çevre, Ekoturizm, Toplumsal Yaşam, Sağlık ve Güvenlik, Ekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi Ölçeği puanları bakımından benzerlik görülmektedir. Bu durum, değerlendirilen faktörlerin cinsiyetten bağımsız olarak katılımcılar üzerinde benzer etkilere sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 7).

Tablo7.

Ekoturizm Ölçeği, Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları)

Ölçek	Cinsiyet	<i>n</i>	ort.	ss	<i>t</i>	<i>p</i>
Ekonomik	Erkek	192	24,95	3,15	-1,729	,085
	Kadın	206	25,48	2,93		
Sosyo-Kültürel	Erkek	192	14,84	2,33	-0,296	,767
	Kadın	206	14,90	2,01		
Çevre	Erkek	192	18,08	2,66	-0,186	,853
	Kadın	206	18,13	2,50		
Ekoturizm Ölçeği	Erkek	192	57,87	4,64	-1,455	,146
	Kadın	206	58,51	4,13		
Toplumsal yaşam	Erkek	192	18,41	2,35	0,638	,524
	Kadın	206	18,26	2,32		
Sağlık Güvenlik	Erkek	192	18,47	2,51	-1,579	,115
	Kadın	206	18,85	2,36		
Ekonomik Durum	Erkek	192	5,36	2,56	-0,393	,695
	Kadın	206	5,47	2,59		
Yaşam Kalitesi Ölçeği	Erkek	192	42,24	4,60	-0,733	,464
	Kadın	206	42,58	4,59		

* $p<,05$; *t testi*

Yaşam alanlarına göre (Tablo 8) ekoturizm algıları kırsal ve kent arasında fark bulunmamaktadır. Ancak yaşam kalitesi ölçeğinde kırsal da yaşayanların yaşam kalitesi puanı (43,35), kentte yaşayanların (41,84) çıkmıştır. Bu durum yörenin kırsal alanlarının su kaynakları, doğal yaşam alanları, az nemli iklimi gibi coğrafi özellikleri insanlar için daha kaliteli bir yaşam sağladığını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum yörede kırsal alanlarda ekoturizm uygulamaları için önemli bir bulgudur. Eğitim durumuna göre yörede ekoturizm algısı analiz sonuçlarına göre ilkököl ve ortaokul mezunlarında daha yüksek değerlerde tespit edilmiştir. Bunun nedeni yörede ekoturizm faaliyetlerinde çalışan grubun genellikle ilkököl ve ortaokul mezunu olmasıdır. Yaşam kalitesinde ise en düşük puan yüksek lisans ve doktora mezunu en yüksek puan ise ilkököl mezunlarında ölçülmüştür. Bu durumu eğitim seviyeleri arasındaki yaşamdan beklenti farkı olarak açıklanabilir. Aylık gelir durumuna göre yaşam kalitesi ölçeğinde de aylık gelir grubu düşük olan gurubun yaşam kalitesi yüksek çıkmaktadır. Gelir düzeyi düşük bireylerde yörede katılabildikleri ekoturizm faaliyetleri yaşam kalitesi algısı için yeterli olabileceği, yörede ekoturizm alanında işletme, ulaşım, konaklama kapasitesini yetersiz bulan gelir seviyesi yüksek bireylerin yaşam kalitesi algısının düşük olabileceğini söyleyebiliriz. Özetle yörede coğrafya ile etkileşim halinde olan bireylerin yaylacılık faaliyeti, yayla şenlikleri, kıyı turizmi, kültür festivalleri, yöresel lezzetleri gibi doğal ve beşeri coğrafya faktörleri ekoturizm algısını ve yaşam kalitesini pozitif yönde etkilemektedir.

Tablo 8

Ekoturizm Ölçeği, Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Yaşam Alanına Göre Karşılaştırılması (Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları)

Ölçek	Yaşam alanı	n	Ort.	ss	p
Ekonomik	Kırsal	153	25,42	3,15	,321
	Kent	245	25,11	2,98	
Sosyo-Kültürel	Kırsal	153	14,95	2,23	,549
	Kent	245	14,82	2,13	
Çevre	Kırsal	153	18,07	2,49	,818
	Kent	245	18,13	2,63	
Ekoturizm Ölçeği	Kırsal	153	58,44	4,46	,396
	Kent	245	58,05	4,35	
Toplumsal yaşam	Kırsal	153	18,46	2,38	,381
	Kent	245	18,25	2,3	
Sağlık Güvenlik	Kırsal	153	18,77	2,47	,507
	Kent	245	18,6	2,42	
Ekonomik Durum	Kırsal	153	6,12	2,51	,000*
	Kent	245	4,98	2,52	
Yaşam Kalitesi Ölçeği	Kırsal	153	43,35	4,47	,001*
	Kent	245	41,84	4,57	

* $p < ,05$; *t testi*

Sonuç ve Öneriler

Son yıllarda dünya genelinde ülkelerin turizm alanında uyguladıkları politikalar değişmeye ve gelişmeye devam etmekte olup, ülkemizde de bu alanda araştırma ve planlamalar yapılmaktadır. Özellikle turizmin sadece bir bölge ve bir mevsimden ibaret olmayıp, yılın her zamanına ve farklı bölgelere uygulanabilmesi için ekoturizm alanında önemli araştırmalar yapılıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı, ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde Türkiye'nin farklı bölgelerinde eko köy kurma ve ekoturizm'in geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız vermektedir.

Elde edilen bulgulara göre, ekoturizm algıları yaş, cinsiyet, eğitim durumu, yaşam alanı, ekonomik durum faktörlerine göre çok farklı ayrılmamış genel olarak bireylerde pozitif anlamlı sonuç görülmüştür. Ancak yaşam kalitesi algıları ise sosyo demografik faktörlere göre farklılıklar göstermiştir. Bu durum yörenin doğal güzelliklerinin oluşturabileceği anlamlı ekoturizm algısının yaşam kalitesi üzerinde bireylerin coğrafyadan beklentilerine, yaşamdan aldıkları hazza ve coğrafi zorluklara göre farklı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin, ilçenin ekoturizm alanlarından beklentisi daha yüksek olabilmekte iken eğitim seviyesi düşük olan bireylerin bu beklenti düzeyleri daha minimal olabilmektedir. Bu algı farklılığı da sonuçlar üzerinde beklenenden farklı bir durum oluşturabilmektedir. Ayrıca, r^2 değerinin düşük olması, ekoturizm algılarının yaşam kalitesini açıklamada tek başına yeterli olmadığını ve yaşam kalitesini etkileyen yörenin coğrafi şartları, iklimi, yörede yaşayan nüfusun yaş ortalaması, bireylerin dünyaya bakış açıları, hayatı yorumlama biçimlerine ve yörede ki istihdam olanakları gibi diğer faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir.

Giresun ilinin Espiye ilçesi ekoturizm açısından oldukça zengin bir potansiyele sahip olmasına rağmen turizmden çevre illerle aynı oranda yararlanamamaktadır. Bölgede geçim kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle göç yaşanmaktadır. Turizm alt ve üst yapısında halen eksiklikler bulunmaktadır. Espiye İlçesi'nin ekoturizm potansiyelini belirlemek, bireylerin ekoturizm algısını anlamak ve bu algının yaşam kalitesi üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre Espiye İlçesi'nin; coğrafi konumu, ekoturizme uygun iklim koşulları, farklı yer şekilleri, bitki dağılımı, hidrolojik kaynakları, tarihi yapıları, yerel lezzeti ve kültürel zenginliği ile ekoturizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir.

Araştırma sonucu ekoturizm algısının yöre halkının yaşam kalitesini pozitif yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Bu ekoturizmin bireylerin yaşam kalitesini

iyileştirebileceğine dair önemli bir bulgu sunmaktadır. Ekoturizmin çevrenin korunmasını, sosyal kültürel ilişkilerin artmasını ve ekonomik açıdan bölgenin gelişmesini sağlayarak halkın yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla bölgede ekoturizm gelişmesine etki edecek çalışmaların Espiye ilçesinde yaşayan bireylerin sağlık, güvenlik, ekonomik ve toplumsal açıdan yaşam standartlarının yükselmesine olumlu etki edeceği söylenebilir. Nitekim Espiye ilçesinde yaşayan katılımcıların yaşam kalitesi ve sosyo-ekonomik durumlarının orta düzeyde olduğu göz önüne alındığında ilçe için ekoturizme dair yayla turizminin geliştirilmesi, katı atık dönüşüm tesisinin kurulması, yörenin mimarisine uygun konaklama tesislerinin yapılması, organik tarımın desteklenmesi, fındık yetiştiriciliğine alternatif tarım ürünlerinin yaygınlaştırılması, yaylalarda doğaya uygun olmayan betonarme yapılaşmanın önüne geçilmesi, kırsal bölgede yaşayan bireylerin ekoturizm hakkında bilinçlendirilmesi ve ilçeye sürdürülebilir bir kent kimliğinin kazandırılması önem arz etmektedir.

Araştırmanın giriş kısmında belirtilen *'ilçedeki bireylerin ekoturizm algısı ile yaşam kaliteleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır'?* sorusuna yanıt olarak, yaşam kalitesi algısı sosyo demografik durumlara göre değişmekte ancak ekoturizm algısı arasında sosyo demografik ölçekte çok büyük farklılıklar olmadığını göstermektedir. Bu durum bireylerin ekoturizm algısının az ya da çok aynı olduğu ancak yaşam kalitesi algısının bireylerin sosyo demografik durumlarına dünya görüşlerine, beklentilerine göre değişmekte olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yörede yapılacak ekoturizm tanıtım ve gelişimleri halkın ekoturizm bilinç düzeyini aynı ölçüde yükseltebilir ancak yaşam kalitesi algısına nispeten pozitif bir katkısı olsada bireysel farklılıklar bu konuda değişkenlik oluşturabilmektedir. İlçe için ekoturizm alanında yapılması gereken önerleri ise şu şekildedir;

- Espiye'de ekoturizmin gelişmesinin önündeki en önemli engel, birçok ekoturizm alanının alt ve üst yapısının yetersiz olmasıdır. Güzergah üzerindeki pek çok alanda turistleri ağırlayacak tesisler veya yiyecek-içecek hizmeti veren işletmeler bulunmamaktadır. Bölgeye yapılacak yatırımlarla ziyaretçi ve turist sayısı artırılabilir.
- Yöre halkının yayla evlerini özellikle otel veya pansiyon olarak düzenlemesi teşvik edilebilir. Ayrıca kamp alanlarının olmayışı, kamp ve karavan turu gibi faaliyetlerle uğraşan turistlerin bölgede tutulmasına engel teşkil etmektedir. Yerel yönetimler veya Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan iyi donanımlı kamp alanları, ziyaretçilerin güvenli bir şekilde kamp yapmalarına olanak tanıyabilir.
- Yörede yayla turizminin gelişmesi adına ulaşım hizmetlerinin İl Özel İdaresi, DOKAP vb. kurumlar yoluyla

geliştirilmesi özellikle her yıl geleneksel olarak yapılan Karaovacık yaylasında gerçekleşen Otçu Göçü Şenliği etkinlikleriyle ve Karadoğa yaylası gibi destinasyonlardaki ekoturizm uygulamalarıyla daha fazla yerli ve yabancı ziyaretçi almasını sağlayabilir. Ayrıca yine yaylalara belediye tarafından düzenli araç seferleri yapılması yörede yapılabilecek hizmetler için söylenebilir.

- Yürüyüş rotasında yürüyüş yapan turistlerin kullanımına yönelik dinlenme alanları, çeşmeler, tuvaletler ve diğer alanlar oluşturulmalıdır. Yürüyüş yapan eko turistlerin tesis için bir rehber veya tur rehberine ihtiyacı vardır. Bu bağlamda rehberlik ve alan eğitimi kursları geliştirilebilir, Milli Eğitim Müdürlüğü, Valilik, Milli Park gibi kurumlar alan eğitimi kursları düzenleyebilir. Bu sayede bölge halkına yeni istihdam olanakları yaratılabilecektir.
- Rafting, kros koşusu, bisiklet, yamaç paraşütü gibi serbest zaman sporlarının geliştirilmesi amacıyla bu spor dallarının ilgili federasyonları davet edilerek bu faaliyetlerin geliştirilmesi sağlanabilir. Özellikle bireylerin gelişip yeni istihdam alanları oluşturması, yerel ürünlerin tanıtılması ve pazarlanması mümkün olacaktır. Bu bağlamda bu çalışma diğer illere ve ileride yapılacak araştırmalara referans teşkil edebilir.
- Yöre insanının ekoturizm konusunda ve ekoturizm çeşitleri ile ilgili daha fazla bilgilenmesi, yeni girişimler oluşturabilmeleri amacıyla halk eğitim merkezlerinde eğitim ve kurslar düzenlenmelidir.
- Yörede önemli ticari faaliyetlerden olan Espiye Pidesinin yöresel olarak tanıtımı ve daha fazla kişinin istihdamını sağlamak amacıyla belediye, kaymakamlık ve sivil toplum kuruluşlarınca tanıtım festivalleri, tanıtım günleri ve bölgesel ve ulusal kanallar aracılığıyla tanıtımı sağlanmalıdır. Bu ürünlerin coğrafi işaretleri alınmalıdır.
- Yayla şenliklerinin tanıtımı ve reklamı yapılarak ilçe dışından daha fazla turistini yöreye çekilmesi sağlanmalıdır.
- Yörede daha önce kullanılan Espiye Kent Ormanı rekreasyon alanının ulaşım yolları düzenlenmeli, insanların ihtiyaçlarını giderecek sosyal donatılar yapılmalı, konaklama için doğa ile uyumlu ahşap yapılar inşa edilerek yöre turizmine kazandırılmalıdır.
- Yedi Değirmenler Tabiat Parkının ulaşım ve sosyal donatıları geliştirilerek insanların boş zamanlarını eğlenceli ve doğada huzur içinde geçirip stresten uzaklaşacakları ortam oluşturulmalıdır.
- İlçede Karadeniz sahil yolu üzerinde bulunan balıkçı köyü Gülburnu köyünde balık restoranları, motel ve butik oteller açılarak köy halkı için gelir kapısı oluşturulabilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Atatürk Üniversitesi'nden (Tarih: 4 Eylül 2021, Sayı: 01-23/08-03) alınmıştır.

Anket Onamı: Araştırma için kullanılabilecek olan verilere ilişkin anket uygulamaları öncesinde kişilerden ön onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-Y.K,O.C; Tasarım- Y.K,O.C; Denetleme- Y.K; Kaynaklar- Y.K,O.C; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi Y.K,O.C; Analiz ve/ veya Yorum-O.C; Literatür Taraması-O.C; Yazıyı Yazan- Y.K,O.C; Eleştirel İnceleme-Y.K

Çıkar Çatışması: Bu çalışmanın ikinci yazarı aynı zamanda dergi editör yardımcısı olarak görev yapmakta ve çıkar çatışması bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışmada gerçekleşen tüm işlemler dış bağımsız editöryal süreçlerden geçilmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Atatürk University (Date: September 4, 2021, Number: 01-23/08-03).

Survey Consent: Prior consent was obtained from the participants before the questionnaire applications regarding the data to be used for the research.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - Y.K, O.C; Design- Y.K,O.C; Supervision- Y.K; Resources- Y.K,O.C; Data Collection and/or Processing- Y.K,O.C; Analysis and/or Interpretation-O.C; Literature Search-O.C; Writing Manuscript- Y.K,O.C; Critical Review-Y.K

Conflict of Interest: The second author of this study is also the journal's co-editor and has a conflict of interest. In this context, all actions in the study have gone through external independent editorial processes.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Akesen, A. (2009). Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımında Ekoturizmin İşlevsel Önemi. *10. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı. 21-24 Ekim. Mersin, Ankara: Detay Yayıncılık, 365-374.*
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Vogt, C. A. & Knopf, R. C. (2007). A Cross-cultural Analysis of Tourism and Quality of Life Perceptions, *Journal of Sustainable Tourism, 15 (5), 483-502.*
- Avcı, N. (2018). 'Turzimin Yöre Halkının Yaşam Kalitesine Etkileri: Çeşme İlçesi Örneği. *Turizm Araştırmaları Dergisi, 29(2), 164-174.*
- Aydiner Boylu, A., & Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam Kalitesi ve Göstergeleri. *Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 8(15), 137-150.*
- Badoğlu, G. (2019). *Fırtına Deresi (Rize) Havzasında Ekoturizm.* (Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bekdemir, Ü., & Sezer, İ. (2015). Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Coğrafi Özellikleri İle Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi, (36), 43-78.*

- Bekdemir, Ü., & Sezer, İ. (2016). *Giresun İlinin Turizm Potansiyeli.* Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Birinci, S. & Zaman, M. (2016). Çımağıl Mağarası (Bayburt) ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli, *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, (11), 241-258.*
- Birinci, S. (2018). Ardahan İlinde İç Göç Hareketinin Yaş ve Cinsiyet Yapısının Analizi (1995-2016). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(Özel sayı), 457-473.*
- Buckley, R. (2009). Evaluating the net effects of ecotourism on the environment: A framework, first assessment and future research. *Journal of Sustainable Tourism, 17(6), 643-672.*
- Çavuş, A., & Zere, S. (2021). "Yerel Halkın Ekoturizm Algısı: Giresun İli Örneği". *International Journal of Geography and Geography Education (43), 173-192.*
- Doğan, Ö. S. (2011). Silivri'de turizmin gelişmesi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Doğu Coğrafya Dergisi, 16(25), 89-102.*
- Doğanay, H., & Coşkun, O. (2013). Türkiye Yaylacılığındaki Değişme Eğilimleri ve Başlıca Sonuçları. *Doğu Coğrafya Dergisi, (30), 1-28.*
- Emekli, G. (2001). *Bergama'nın turizm coğrafyası ve turizmin sosyo-ekonomik etkileri.* Bergama Belediyesi Kültür Yayınları.
- Fennell, D. A. (2008). Ecotourism and the myth of indigenous stewardship. *Journal of Sustainable Tourism, 16(2), 129-149.* <https://doi.org/10.2167/jost736.0>
- Güneş, G. (2016). "Toplum Temelli Ekoturizm" [Bildiri]. *1. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi, 40-45.* Erzincan.
- Higham, J. E. S., & Carr, A. M. (2002). Ecotourism visitor experiences in Aotearoa/New Zealand: Challenging the environmental values of visitors in pursuit of pro-environmental behaviour. *Journal of Sustainable Tourism, 10(4), 277-294.*
- Kavak, M. (2015). *Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumları* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: On Sekiz Mart Üniveritesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaygusuz, S. (2014). *Ekoturizm Açısından Oltu İlçesi (Erzurum).* (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaymaz, Ç. K. (2018). *Artvin İlinin Ekoturizm Potansiyeli ve Sürdürülebilir Yönetimi.* (Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kaymaz, Ç. K., Kızılkın, Y., & Birinci, S. (2022). Sürdürülebilirlik kapsamında yaşam kalitesi: Coğrafya bölümü öğrencilerine yönelik bir inceleme (Erzurum). *International Journal of Geography and Geography Education* (47), 32-55. <https://doi.org/10.32003/igge.1098628>
- Kervankıran, İ., & Temurçin, K. (2013). Afyonkarahisar İlinde Ekoturizme Yönelik Yerel Halkın Yaklaşımları. *Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı*, 19-21 Haziran 2013, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi*. Ekin Yayın Evi
- Liang, Z. X. & Hui, T. K. (2016). Residents' Quality of Life and Attitudes Toward Tourism Development in China, *Tourism Management*, 57 (12), 56–67.
- Petrosillo, I., Costanza, R., Aretano, R., Zaccarelli, N. & Zurlini, G. (2013). The Use of Subjective Indicators to Assess How Natural and Social Capital Support Residents' Quality of Life in a Small Volcanic Island, *Ecological Indicators*, 24 (1), 609–620.
- Sezer, İ., & Kılıç, M. (2015). Yayla Turizmi ve Rekreasyon Amacıyla Yaylalara Gelen Ziyaretçilerin Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Kulakkaya Yaylası Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5(2), 8-16.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 67-75.
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2013). *Giresun İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023)*, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12 Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü.
- Uysal, M., Sirgy, M. J., Woo, E., & Kim, H. L. (2016). Quality of Life (QOL) and Well-being Research in Tourism, *Tourism Management*, 53 (4), 244–261.
- Vogt, C., Jordan, E., Grewe, N. & Kruger, L. (2016). Collaborative Tourism Planning and Subjective Well-Being in a Small Island Destination, *Journal of Destination Marketing and Management*, 5 (1), 36–43.
- Weaver, D. B. (2001). Ecotourism as mass tourism: Contradiction or reality?. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(2), 104-112. [https://doi.org/10.1016/S0010-8804\(01\)81020-1](https://doi.org/10.1016/S0010-8804(01)81020-1)
- Yiğit, M., & Akcay, S. (2022). "Giresun'da Yaşayan Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algılarının Belirlenmesi". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 178-189.
- Zaman, M., Şahin, İ. F., & Bayram, N. (2007). Doğu Karadeniz'de Alternatif Bir Turizm Merkezi: Kümbet Yaylası. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(17), 33-63.